

DRZEMAC (47) *impf*

drzemać (42), **drzymać** (5); drzemać *BierEz*, *RejJóz*, *KromRozm III*, *KrowObr*, *RejWiz*, *Leop*, *RejZwierz*, *BibRadz*, *Mącz* (7), *Prot*, *RejAp* (3), *RejPos* (9), *RejZwierc* (9), *BudBib* (3), *BudNT*, *Calag*, *SkarŻyw* (2), *WujNT*; drzymać *MurzOrt*, *WerGość*, *CzahTr*, *KlonWor* (2).

drz- (46), drż- (1).

-e- (41), -ę- (1).

-é (4), -e - (3) *Mącz* (4 : 3). *W inf a jasne. W formach praet, fut, con drzémiał, drzémał-*.

inf drzémać (10). ◇ *praes 1 sg drzemię* (3). ◇ *2 sg drzemiesz* (1). ◇ *3 sg drzemie* (18). ◇ *1 pl drzemi(e)my* (1). ◇ *3 pl drzemią* (1). ◇ *praet 3 sg m drzémiał* (1). ◇ *fut 2 sg m będziesz drzémiał* (1). ◇ *3 sg m będzie drzémiał* (1). ◇ *imp 2 sg drzém* (4). ◇ *con 3 sg m by drzémiał* (1). ◇ *3 pl m pers by drzémali* (1). ◇ *part praes act drzemiąc* (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Zapadać w półsen, być w półśnie, spać lekko, czujnie; dormire Mącz, Calag, Cn; dormire, soporari Mącz, Cn; indormire Mącz; corripit somno, condit somnus natantia lumina, somnus alicui obrepit, occupat artus sopor, somnus a. sopor aliquem opprimit a. urget Cn (47) : Siadfy [Ezop] pod drzewem nączał drzemać/ A po tym y twárdo ípác. BierEz A3; Drzemię ano mi fię plecie Czo drugie czynią na fwiecie RejJóz C8v; RejZwierz 3; Sopor, Drzemać/ záfnać/ Ínem być morzón. Mącz 402c, 95a [2 r.]; RejPos 60v; RejZwierc 62; BudBib Is 56/10 [2 r.]; Calag 418b; SkarŻyw 570, 571; [wypije] wina co przednieyżzego/ aż moy miły Cefarz ták záf łtołem drzymać poczyna. WerGość 246; CzahTr K3v.

Zwrot: »przy piecu drzymać« (1): Zimie przy piecu drzymie: á lećie ná łloniu Przeciąga fię KlonWor 33.

Szereg: »spać (sapać), (a) drzemać« (2): RejWiz 117v; Bo fie będzie krewnik wnet wżytko ímiał á igrał/ flegmátik ípał á drzemał RejZwierc 6v.

W przen (2) : Iefli przypuścżę fen ná oczy moie: á powiekam moim iefli dam drzemać [si dedero [...] palpebris meis dormitationem]. Leop Ps 131/4 [przekład tego samego tekstu] BudBib b2.

Iron: O skupionej, milczącej postawie księdza w czasie memento we mszy św. [za kogo] (1): w wielkim Kanonie ták bluzniąc Páná Iezu Kryftulá Syná Bożego mowifz: I profifz Bogá/ áby wdziętnie od ciebie przyiął/ tę Offiárę twoię niepomazáną/ którą ofiáruiefz záf wżyftek kościoł záf żywe y záf vmarle/ y drzemiefz záf nie/ záf duż wykupienie y zbáwienie KrowObr 170v.

Przen (25) :

a) Zaniedbywać czegoś, nie doglądać, nie dopilnowywać, lekceważyć obowiązki, być leniwym [w tym: 8 r. z przeczeniem: być czujnym, dbać] dormire Mącz (22) : Dormitandum tibi non est, Nie drzémác/ to yeft nie trzebá w tey rzeczi ípác. Mącz 94d, 53c, 94d [2 r.]; Iáko íam Pan nász nam o nim [o wiecznym dziedzictwie] powiádać raczył. A thák gdyż iuz rozumiefz oczci idzye/ á s kim czynić mařz/ nie drzemże moy miły fláchetny á Krześciánłki Rycerzu/ á obácz fie w tey ípráwie íwoiey/ á byerz łobye przykład/ przypátruiefz fie praczey á doczełney pilnořci Rycerzow íwiátá tego RejPos A4v; Y nie bárzo drzem półóżyřli czo podle fiebie/ boć drugi nie ípi/ ítrzeż ábyř nie przedzemał tego czoř półóżył. RejZwierc 65, 41v.

drzemać około czego (1): iż Pan wielekroć drzemie w tey łodce łwey około opátrności nálzey *RejPos* 252.

drzemać nad czym (1): Ale gdyż nie dufamy iemu/ tedy on też drzemie nád opieką nálzą/ á dopuści łie burzyć tym złym wíatrom nád námi *RejPos* 51.

drzemać w czym (1): A což gdy przedłię w tym drzemiey á nie możemy łie obudzić/ á zállepione łą oczy nálze zá wyłtępkí nálze/ á nie łękamy łie nic ták łrogiego mieczá Páńłkiego *RejAp* 24.

Szeregi: »nie drzemać a być pilen [kogo]« (1): Ale iż [...] Pan Iezus Kriřtus nigdy nie drzemie á włtáwiczníe íełt pilen wiernych łwoich *RejAp* BB2v.

»nie drzemać, czuć o sobie« (1): Gotuyże thez łobie potrzeby powoli/ poki cie tu íełczće Pan twoy chowác raczy/ ná tę łwięthą á pociełzną drogę twoię [...] Nie drzemńe/ czuyże o łobie *RejZwierc* 136.

»nie dbać a drzemać« (1): Ale íáko záś tym łtrożom groźi/ ktorzyby niedbáli á drzemáli/ á nie przełtrzegáli robotnikow tych *RejPos* 60v.

»mniej dbać a prawie jako drzemać a przez palce patrzyć« (1): ácz [*Pan Bóg*] niechce áby záginął/ bo záwždy czeka náwrocenia íego/ ále gdy łie topi á nurza w tych niebełpiecznościach łwiátá tego/ tedy mníey o to dba/ á práwie íáko drzemie/ á przez páłce pátrzy/ ná przygody íego. *RejPos* 49.

»mieć [*na kogo*] pilne oko a nie drzemać« (1): Poki íełczće wam ćirpi Pan niebá y źemie/ Ma ná was pilne oko/ á nigdy nie drzemie. *Prot* A2v.

»drzemać a (prawie jako) przez palce patrzeć [*na co*]« (2): *RejPos* 244; á on [*Bóg*] też nád námi drzemie á przez páłcze pátrzy ná włpomożenie nálze *RejZwierc* 261.

»(nie) spać i (ani) drzemać« [*szyk 2 : 1*] (3): Ale vbełpyecza nas Dawid [*Ps 120/4*]/iż nye łpi áni drzemie ten/ ktory łtrzeże Izráełá/ to yełt kołcyołá łwego *KromRozm III* L4; *RejAp* 11v; Iego [*oracza*] to záłłżone cokolwiek ma z źemie: Nic v niey nie wyłłży/ íełłi łpi á drzymie *KlonWor* 78.

»drzemać a zamieszkać« (1): iż Pan drzemie á czáłem zámiełzkawa ná włpomożenie łodki tey. *RejPos* 49.

»drzemać a zaniedbawać« (1): iż Pan drzemie á czáłem zániełdbawa o niebełpieczności íey. *RejPos* 51v.

b) bibl. *Być w pogotowiu, czyhać na co (z przeczeniem)* (3) :

Fraza: »zatrącenie nie drzemie« (3): *BibRadz 2.Pstr 2/3; BudNT 2.Petr 2/3*; Ktorem łąd zdawná nie omiełzkawa/ y zátrącenie ich nie drzemie [*et perditio eorum non dormitat*]. *WujNT 2.Petr 2/3*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : m łłám/ niełdyń/ niełdrzyń *MurzOrt* B2v.

Synonim: spać.

Formacje współrdzenne: *podrzemać, przedrzemać, rozdrzemać się, wzdrzemać się, zadrzemać, zadrzemać się, zdrzymać się; wzdrzemawać się.*

Cf **DRZEMANIE, DRZEMIĄCY**